

Úrvacsorás istentisztelet – Húsvét utáni 6. vasárnap (exaudi)

Budapest-Fasor, 2022. május 29.; MGYTK

<https://youtu.be/Pbnmh0p92w8>

A vasárnap igéje: [Jézus mondja:] Én pedig, ha felemeltetem a földről, magamhoz vonzok mindeneket. (Jn 12,32)

Lekció: Jn 3,1-11(12-15) Nikodémus Jézusnál

Volt a farizeusok között egy Nikodémus nevű ember, a zsidók egyik vezető embere. Ő egy éjjel elment Jézushoz, és így szólt hozzá: Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul, mert senki sem képes megtenni azokat a jeleket, amelyeket te teszel, csak ha Isten van vele. Jézus így válaszolt: Bizony, bizony, mondom neked: ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát. Nikodémus ezt kérdezte tőle: Hogyan születhetik az ember, amikor vén? Bemehet anyja méhébe, és megszülethet ismét? Jézus így felelt: Bizony, bizony, mondom neked, ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába. Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az. Ne csodálkozz, hogy ezt mondtam neked: Újonnan kell születnetek. A szél fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön és hová megy: így van mindenki, aki a Lélektől született. Nikodémus megkérdezte tőle: Hogyan történhet meg mindez? Jézus így válaszolt: Te Izráel tanítója vagy, és ezt nem tudod? Bizony, bizony, mondom neked: amit tudunk, azt szóljuk, és amit láttunk, arról teszünk bizonyosságot, de nem fogadjátok el a mi bizonyosságtételünket. Ha a földi dolgokról szóltam nektek, és nem hisztek, akkor hogyan fogtok hinni, ha majd a mennyiekről szólok nektek? Nem ment fel a mennybe senki, csak az, aki a mennyből szállt le, az Emberfia. És ahogyan Mózes felemelte a kígyót a pusztában, úgy kell az Emberfiának is felemeltetnie, hogy aki hisz, annak örök élete legyen őbenne.

Textus: Józs 23,14-16 Józsué intelmei

Én most elmegyek azon az úton, amelyen minden ember elmegy. Ismerjétek el teljes szívetekből és teljes lelketekből, hogy egyetlen szó sem vész el azokból az ígéretek közül, amelyeket megígért nektek Istenetek, az ÚR! Mind beteljesedett rajtatok, nem vész el abból egy szó sem. De ahogyan beteljesedett rajtatok mindaz az ígélet, amelyet Istenetek, az ÚR tett nektek, úgy fogja beteljesíteni rajtatok az ÚR minden fenyegetését is, amíg ki nem pusztít benneteket erről a jó földről, amelyet nektek adott Istenetek, az ÚR. Ha megszegitek Isteneteknek, az ÚRnak szövetségét, amelyet ő rendelt nektek, ha elmentek, és más isteneket tiszteltok, és azokat imádjátok, akkor föllángol majd ellenetek az ÚR haragja, és hamarosan kipusztultok erről a jó földről, amelyet nektek adott.

Kedves Gyülekezet!

Mózes öt könyve és az utána következő történeti könyvek – Józsué és a Bírak könyve, Sámuel és a Királyok két-két könyve – a zsidó nép történetét beszélik el. Mózes könyvei a teremtetéstől a honfoglalás kezdetéig, A többi pedig Izrael történetét további 700 éven át: a honfoglalás és a királyság korát a babiloni fogságig. A könyvek megírásakor a szerzők a legkülönbözőbb, a júdai királyi archívumok közelében elérhető forrásokra támaszkodtak: udvari feljegyzésekre, királyi évkönyvekre, udvari krónikákra, közigazgatási jegyzékekre, hivatalnoklistákra, próféta legendákra, kisebb történelmi elbeszélésekre és olyan műszaki leírásokra, mint a jeruzsálemi templom épülete és berendezése. Ezt aztán feszes kronológiai sorrendbe tették, és összekötő szövegeket, utólagos értékeléseket, esemény- és történelemértelmezéseket írtak hozzájuk. Mindvégig azt kutatva, hogy vajon milyen ok állhatott a babiloni fogságba vitel történelmi kataszt-

rófájának a hátterében. Arra jutottak, hogy az ok elsősorban nem külpolitikai vagy gazdasági, hanem teológiai volt. Mindig a választott nép Istenhez és parancsolataihoz fűződő viszonyán álltak vagy buktak a dolgok. Ha bíztak Isten vezetésében, ha figyelték Isten hitüket, istentiszteleti életüket és az emberi együttélésüket jó mederben tartó tanácsaira és intelmeire, akkor áldott és boldog életet éltek, jólétben és békében. Ha viszont nem, akkor Isten levette róluk áldó kezét és a sorsuk rosszra fordult.

Ennek felelősségét egy ideig a nép egésze, később a vezető, a király viselte – akik között, bűnei és emberi gyengeségei ellenére is, Dávid volt a legideálisabb, hiszen ő az egyistenhit és a jeruzsálemi istentiszteleti kultusz szempontjából feddhetetlen volt.

Ezt a történeti könyvek által áttekintett 700 évet, az Isten iránti hűtlenség és a törvények semmibevétele miatt, a népet tépő gyakori balsors jellemezte. A babiloni elhurcoltatás és az ígélet földjének elvesztése volt e tépázott sors mélypontja. Az idegen istenek-

kel folyamatos flörtben élő hűtlen nép által megcsalt és felszarvazott egy igaz Isten ítéleteképpen. Aki, az igazán szerető szerelmesekhez illően, ez idő alatt is kész volt megtérő társa visszafogadására, az újrakezdésre, a kettejük közötti szövetség tiszta lappal történő folytatására.

Az öt mózesi könyv történetelbeszélését közvetlenül folytató Józsué könyve a 700 év azon időszakáról ír, melyet az ígélet földjének meghódításaként emlegetünk. A Jordán keleti partvidékéről indulva haladt a nép és a frigyládát hordozó papok csoportja – a folyó csodás kettényílása után – a Jordánon túli nyugati területek felé. A 12 törzs vezetője és az elfoglalt kánaáni területek törzsek közötti, sorsvetés útján történő felosztását irányító vezető ekkor már Mózes utóda, Józsué volt. Ez időben lett újra bevett gyakorlat a pusztai vándorlás során szünetelő, az Isten és Izrael közötti szövetségre emlékeztető körülmetélkedés, és ekkor kezdődött meg az egyiptomi szabadságra emlékeztető páska megtartásának a hagyománya is.

Józsué könyvének szerkesztői az ígélet földjének meghódítását meglehetősen idealizált módon, a Kánaánba betörő törzsek egy, nagy, közös és gyors, azaz egyetlen nemzedék életében végbement, – egyébként dermesztően brutális etnikai konfliktusokkal terhelt – hadjáratként mutatják be; és annak minden eseményét Józsué személyéhez kapcsolják. A történészek szerint azonban ezt a honfoglalást nem így kell elképzelnünk. Sokkal inkább az akkor még kisállattenyésztő félnomád izraeli törzsek békés és folyamatos, és ezért hosszán, több nemzedéken át tartó beszivárgásaként, a városokból vidékre, a honfoglaló izraeliek közelébe települő őslakosokkal való keveredésként. A Józsué könyvét követő Bírak könyvében olvasható az, hogy Isten mintegy köteleztékényszerítette is az izraelieket arra, hogy az őslakosság kiűrtása helyett tanuljanak meg inkább békében együtt élni velük, és tanuljanak meg együtt élni azaz a kísértéssel is, amit az ő vallásuk és erkölceik jelentettek számukra. (Bír 2,6-3,6; Kustár 104.) Palesztina teljes elfoglalása, a kánaáni és a filiszteus városállamok haditechnikai fölénye miatt, csak később, a dávidi királyság megszilárdulása után következett be.

A teológiai szempontú esemény- és történelemértelmezés tehát már Józsué könyvének olvasásakor is felismerhető. A honfoglalás Isten-központú értékelésnek az a lényege, hogy az nem Izrael katonai erejének, hanem egyedül Isten hatalmának és jóságának volt köszönhető. Ő maga harcolt népéért, azért, hogy az emberileg nézve lehetetlent: a nagy és erős népek addigi birtokát nekik ajándékozhasssa, beteljesítve ezzel az ősatyáknak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak tett ígéletét. A nép részéről azonban ennek teljesítendő feltételei voltak: az Istenhez való hű-

ség, és a törvényeinek, az útmutatásainak való engedelmesség. Józsué könyvének honfoglalói abszolút pozitív példaként állnak minden későbbi nemzedék előtt erre az egy Istennek való hűséges engedelmes-ségre és az ő megtartó és áldó támogatására nézvést. Józsué és az általa az új hazában letelepedő nép szintén a „szeplőtelen kezdet” illusztris alakjaivá váltak. (Vö.: Kustár Z., B.ism. kézikönyv, 94-105.)

Azért beszélek erről ilyen hosszán, mert ezt az egyszerűnek, egydimenziósnak, együgyűnek tűnő teológiai, Isten-központú élet- és sorsszemléletet nekünk is jó lenne sokkal többet gyakorolnunk. Oly különbözőek a mi személyes történeteink. Oly sokféle tényező játszott szerepet a múltunk, a sorsunk alakulásában. Reményik szavaival: életünkben „a dolgok olyan bonyolultak”, hogy szinte üdítő hallani az igazán fontossal és lényegessel kapcsolatban azt a nagyszerűen egyszerű hírt, melyet élete végén Józsué és mások, Mózes, Dávid, sőt Jézus is, például a Mártával való beszélgetésében övéik szívére helyeztek, mint egyedül szükségeset (Lk 10,42).

A mai prédikációs alapigében Józsué ezt mondja: *Én most elmegyek azon az úton, amelyen minden ember elmegy.* Ez a Józsué mellett csak Dávid király szájából elhangzó mondat az, melyből a mi „minden halandók útja” kifejezésünk ered. *Én most elmegyek azon az úton, amelyen minden ember elmegy* – mondta Józsué népének, a halála előtt; *Én most elmegyek azon az úton, amelyen minden földi halandó elmegy* – mondta Dávid Salamonnak a halála előtt. Két elválás-, két távozástörténet búcsúbeszédéből való szavak ezek. Meggondolt, komoly, fontos tehát a hozzá kapcsolódó mondanivaló: mindketten a hűséges Istenre mutattak és mindketten a vele kötött szövetség és az általa adott törvény megtartására intettek. *Láttátok mindazt, amit Istenetek, az ÚR tett értetek..., hiszen Istenetek, az ÚR harcolt értetek. ... Ragaszkodjatok Istenetekhez, az ÚRhoz, ... nagyon vigyázzatok magatokra, és szeressétek Isteneteket, az URat!* – mondta Józsué. *Légy erős, légy férfi! Tartsd meg, amit elrendelt Istened, az ÚR! Járj az ő útján, tartsd meg rendelkezéseit, parancsolatait, törvényeit és intelmeit, ahogyan meg vannak írva Mózes törvényében. Akkor boldogulsz mindenben, amit teszel, és mindenütt, amerre fordulsz.* – mondta Dávid. (1Kir 2,2-3)

Mi is örököltünk tőlük e szavakat! Nagyszerűen egyszerűen van bennük ott a boldog és teljes élet titka és lényege. Erő és bátorság az élethez, a léthez – hiszen velünk van Istenünk, az Úr, mindenütt, amerre járunk. Nem hagy cserben, nem hagy el. Törvényeinek, parancsolatainak, tanításainak szüntelen tanulmányozása pedig úgy hatja át és tisztítja meg a gondolkodásunkat, a magatartásunkat, a tervezéseinket, hogy az Istennek tetsző szavakat és cselekedeteket egy idő után már „gondolkodás nélkül, csípőből, zsigerből” gondoljuk, mondjuk és tesszük. Mint

az a már demens gyógytestnevelő, aki tudata szerint ugyan már nem él a jelenben, de ha szeretetotthonában tornaóra megtartásáról van szó, megelevenedik és minden szavából és utasításából árad a szakmaiság, a hozzáértés. Ilyen Istenben és Krisztusban elrejtett, a jót ösztönösen tevő és mondó, s ezért boldog és elégedett életük van azoknak, akik félik, szeretik és követik Istent. Imádkozzunk!

Köszönjük Istenünk, hogy ma is felkínálsz számunkra a hozzád térés, a szeplőtelen újrakezdés lehetőségét. Halld meg hívó hangunkat, amikor nem a szerzés és hódítás a vágyunk, hanem egyedül azt kérjük tőled, hogy te foglald el szívünket és segíts minket a benned bízók és rád figyelők áldott, bátor, kísértésekben is megtartott és erős, másokkal békében élők életére. Ámen.

Ének: 344,1

Éltem minden dolgában Az Istent kérem bátran: Tanácsadóm legyen! Az ő szavára várok, És tetszésében járok, Hogy áldását is elvegyem.